

(א) ערכין כט: [ע"ש],
(ב) לעיל לג. לקמן קט"ו,
(ג) ערכין כה:, (ד) לעיל
מא: [ע"ש כג:], (ה) ס"א
(ו) תענית כה:, (ז) ס"א
זית: רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אצל היבא דאיכא
תבואה סלקא: (ב) רש"י
ד"ה הא איכא וכו' ידידה
גבס הס"ד ות"כ מ"ה
סלקא ליה: (ג) תוס'
ד"ה אלא וכו' דאי אמרת
שבילמא דנמת מדינה:
(ד) כמ"ד כי אישתדוף
רובא: (ה) ד"ה מתיב וכו'
רוח גבורה כ"ל: וזאת
ג' נמקט:

מוסף רש"י

אינו עולה לו מן
המונח. השמי שנים דהא
שני תבואות כתיב, שמי
שנים האלוין לתבואה
תשהה נדל לוקח (ש"כ)
(א) אפקעתא דמלכא
היא. מנות המלך (ש"כ)
(ב) דמתין עדי דומי
בקרבייהו. ר' מניא ר' עמי,
דוסא הווי ליה הני עמי,
אמרו ליה קא מפסין עין
(ג) דמתין עדי דומי
ניכילתו דומי (דומים חכמים
בשדות) ואי לא כל דהא
ומדא מתיב לאורחא דובא
בקרבייהו. לאורחא אינו כל
הלא ומדא דובא בקרבייהו
(תענית כה: וש"י).

המקבל שדה מחבירו

פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט
גד מצוה

לו א מיי פ"ח מהל'
שכירות הלכה ה סג
עשין פט טו"ע ח"מ ס'
שכ טע"ף ב:
לו ב ג מיי שם טו"ע
שם טע"ף א:
לח ד מיי פ"ח מהל'
ויזיל הלכה י:
לש ה מיי פ"ד מהל'
ערכין הלכה ו:
ב ו מיי פ"ח מהלכות
שכירות הל' ה סג
עשין פט טו"ע ח"מ ס'
שכ טע"ף ב:
ז ומיי פ"ח מהל' שכירות
הלכה ח טו"ע ח"מ ס'
ללא טע"ף י' ופי' שג
טע"ף ז:

תורה אור השלם

- 1 ויתגור אומר ויקם לך
ועל דרבך נגה אור:
איוב כב כח
- 2 ויאמרו אל ד' קמיהו
הקביא תפל נא תתקנתנו
לקמך ויתפלל בעדנו
אל ?? אליהו בעד כל
השארית הזאת פי
נשארנו מעט מחרבה
באשר עניך ראות
אתנו: ירמיהו מב ב
- 3 במספר שנים אחר
היובל תקנה מאת
עמיתך במספר שני
תבואת ימך לך:
ויקרא לה טו
- 4 לא יבשו בעת רעה
וגבי רעבון ישבעו:
ההלים לו יט
- 5 גם את הארץ גם הדוב
הבה עבדך והיה
הפליטי הערל הזה
באחד מהם פי דרף
מערכת אלהים חיים:
שמואל א לו

מא: מי אמרינן ארבע שדות שסביבומיה לא נשדפו או דלמא
אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו: זרע אחר מאי.
אם תמצא לומר אספקתא לאו הפסקה היא משום דלאו בכלל
גזירת פורענות התבואה הוא דאמר ליה אילו תבואה הואי איהו
נמי אישתדוף זרע אחר מי היו
הפסקה: וסגור אומר. מה שתבקש
מן היולר יעשה ואני לא בקשתי מן
השמים בתחילת השנה שילליחמי
בשעורים אלא בחטין: כל שדופי.
ככל מקום שהן: לפד. מולך: כולו
ארעסיה. ופי' ישנן צבקה אחרת:
היפה שנה שדפון. גבי מוכר צומן
שהיובל נהג שאינו מותר לו לגאול
פחות משתי שנים תנן ליה צערין
(דף כט:). או שנים שנה אליהו.
שלא ירדו גשמים: אינו עולה לו מן
המנין. שמי שנים: הא איכא תבואה
דזוכמא אחריתי. א"ע"ג דההוא צבאגא
אישתדוף אמרינן לתא ידידה (מזל
ידידה) גרס (ב) וסלקינן ליה מגרע
דמנים מה שמגיע לשנה אחת כאלו
היו זה פירות: שיש צה תבואה.
בשום מקום חלפך: אפקעתא
דמלכא. המלך ציטלו מלוורעה והרי
היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב
לישראל שנת תבואה: אלא מעתה.
אי כמאן דליתה: לא טענה לו בגירוע.
מקדיש שדהו וכל נפדותו שנתן לו
הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים
שקל כסף (ויקרא ט) ואם אחר היובל
ותשק לו הכהן וגו' ונגרע מערכך
(שם) שנים שעצרו הוא מגרע מן
החשבון כמה שמגיע להם ונתן כמה
שמגיע לשנים הצאות. וכיון דבשביעית
כמאן דליתנהו למה הן נמנות לפחות
את הפדיון דתנן נתן סלע ופונדיון
לשנים הצאות שזהו החשבון המגיע
לכל שנה בשאתה מחלק חמשים
סלעים למי"ט שנים נמצאו שביעיות
מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית
שבע שמיטות ותחלק חמשים שקלים
למי"ט שנה מגיע לכל שנה קרוב
לסלע דתייר: למשטח ציה פירי.
הלכך סלקא ליה דגבי פדיון שדה
אחכה לא כתיב שני תבואות: לא
שנו. אם מכת מדינה היא מנכה
לו: אצל לא זרעה. ואשתדוף
רובא דצבאגא לא מנכה ליה: רבי
מניא בן דוסא במסכת תענית:
פעס

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

מאי זרע אחר מאי חיטי לגבי שעורים בורע
אחר דמי או לא כל העולם כולו בשדפון
וישלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון
וישלו בשדפון מאי תיקו אמר ליה זרעה
חיטי ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף
רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי
דיליה מאי מי אמרינן דאמר ליה אילו
זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא
מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים
בי יתגור אומר ויקם לך מסתברא דאמר
ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגור
אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור נשתדפו
כל שדותיו של מחביר ואשתדוף נמי הא
בהדיהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי
מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא
לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף
כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום
לתך דירך הוא דהא משתדפו כל שדותיך
מסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי
הוה משתייר לי פורתא כדכתיב: כי נשארנו
מעט מהרבה נשתדפו כל שדותיו של חוכר
ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא
בהדיהו מאי מי אמרינן כיון דאשתדוף
רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון
דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה
משום לתך דירך הוא דהא משתדפו כל
שדותיך מסתברא דאמר ליה משום לתאך
הוא אמאי הכא נמי נימא ליה אי משום
לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה
מקיים בי כי נשארנו מעט מהרבה משום
דאמר ליה אי הוה חזית לאישתיורי לך
מידי הוה משתייר לך מדנפשך מיתבי
היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או
שהיו שנים כשני אליהו אינו עולה לו מן
המנין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים כשני
אליהו מה שני אליהו דלא הוה תבואה כלל
אף הכא נמי דלא הוה תבואה כלל אבל (ב)
דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת
מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני
התם דאמר קרא ³במספר שני תבואות
ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא
אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ
אמר ליה שביעית אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה
דרב מרי רבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה
תנן ⁴הנותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטמא
בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב ואכל לא
זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי ⁴לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת ⁵ירועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר
ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין
אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הויה התם הוה
מקיים ⁶בי ⁷גם את הארץ גם (את) הרוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הויה
חזית לאיתרושי לך נימא הוה איתרושי לך נימא ⁸כר' חגיגא בן דוסא דמתין
עזיו דובי בקרבייהו ונימא ליה נהי דלנימא רבה לא הוה חזינא לנימא זוטא
חזינא

לא מצי למימר הוה מקיים צי ותגור אומר ויקם לך דצבאגא לא היה מקבל הקדוש ברוך
שזרע אם לא יעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקיים צי ותגור אומר אלא לפי
חזינא

אי הויה חזית לאישתיורי לך הוה משתייר לך מדרנפשך. גבי מוכר
איכא למימר הכי דלפילו יפטור אותו המחביר מליתן חכירותו
הרי לא נשמיר כלום דנשדף כל השדה איירי והא דקמתי מנכה לו
לישנא קלילא נקט אי נמי נשאר קמא צבאגא לא חשיב שיעור
המעט הנמצא לענין שיהא קורא
כי נשארנו מעט מהרבה כיון ששום
שדה לא פלט מהפסד מרובה אצל
מחביר שגוף הקרקע שלו וממנו יש
לו לקבל חכירותו כדאמר לעיל
מארעאי קציעינא יכול המחביר לומר
לחוכר כי נשארנו מעט מהרבה והרי
נשאר לי חכירותי מה שקצצתי עמך
בך וכן כוונתו: אלא מעתה
שביעית תעלה בו'. תימה מאי אלא
מעטא צבאגא הכי תקשה אצרימא
אמאי אין שביעית עולה מן המנין כיון
דלא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר
קאמר אלא מעתה דאי אמרת (א)
דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא
דשני אליהו אמי שפיר דהוה תלין
טעמא צמה שזו השדה אינה ראויה
לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו
כי ליכא תבואה צבאגא כגון שני
אליהו אצל יש תבואה צבאגא חשיב
שדה זו ראויה לתבואה אף על גב
דאישתדוף רובא דצבאגא אצל שביעית
ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל
שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון
שהיא צבאגא אצל השתא דאמר כי
(י) אישתדוף רובא דצבאגא הוה מכת
מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה
לתבואה ופי' הכי גזירת הכתוב
הוא כיון דאיכא תבואה צבאגא עולה
לו מן המנין א"כ אפי' שביעית נמי
ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא
ואי אפשר להיות תבואה צבאגא דהיתר
כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה
אצל שנת שדפון דא"כ דהוה מכת
מדינה אי אשתדוף רובא דצבאגא
חשיבא אפשר להיות זה תבואה כיון
שיש בחו"ל בשום מקום צבאגא כי
באפשר להיות זה תבואה מיקרי
שנת תבואה ובשנים כשני אליהו
חשיב כלל אפשר להיות זה תבואה
כיון דבשום מקום ליכא:
מתיב רב ששת רועה שהיה
רועה עדרו בו'. תימה
אמאי לא פריך ממנתינן דהפועלים
(לעיל דף כג:). דתנן הארי והדוב הרי
זה אוניס ואמאי נימא אילו נלחם בהם
הוה מקיים ציה גם את הארי וי"ל
דהתם כיון שהיה שם ולא צא לו
רוח גבורה אין יכול לומר דהוה
מקיים ציה אצל הכא שלא היה שם
ללמא אי הוה התם היה צו רוח
(י) וגבורה ודעת להלחם והוה מקיים
ציה גם את הארי כו':
לנימא זוטא מיהא חזיא קשיא.
תימה מאי קשיא הא אמרן
לעיל דכי אמר ליה זרעה חטין וזרעה
שערי ואשתדוף דמצי אמר ליה אי
זרעמא חטין הוה מקיים צי ותגור
אומר ויקם לך וכ"ש שכלא זרעה כלל
דליכא הוכחה שהיה ראוי להשתדף
וי"ל דשמואל מיייר כגון שאמר
ליה זרע כל מה שתמצא דהשתא
הוא תפלתו של זה שיליח כל מה
שמפלט על זמן אחד של חטין:
וקיימא